

**INFORMACIJA GLEDE USPOSTAVE RAZVOJNE AGENCIJE
I POTREBE ZA OSNIVANJEM STRUČNE SLUŽBE ZA UPRAVLJANJE
RAZVOJEM I EUROPSKE INTEGRACIJE**

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Osnovni cilj Razvojne agencije.....	4
3. Uloga i zadaci	4
4. Formalno –pravni oblici registracije.....	5
5. Financiranje.....	5
6. Unutarnja organizacija.....	6
6.1. Sektor za planiranje razvoja i upravljanje razvojem	
6.2. Sektor za međunarodne projekte i europske integracije	
6.3. Sektor za mala i srednja poduzeća	
6.4. Sektor za administrativne, pravne i računovodstvene poslove	
7. Potreba osnivanja Stručne službe za razvoj i europske integracije	8
8. Zaključak	9

1. Uvod

Budući da se Hercegbosanska županije kao i sve više županija okreće ka održivom upravljanju točnije iskorištavanju regionalnih prirodnih resursa u svrhu gospodarskog i društvenog razvoja, neupitna je **regionalna** komponenta i u planiranju kao i u upravljanju razvojem.

Ujedno, politika regionalnog razvoja jedna je od najvažnijih politika koja se provodi u EU s ciljem unapređenja ekonomske i društvene kohezije. Takav odnos EU prema regionalnom razvoju rezultira da se većina sredstava/projekata u zemljama članicama kao i u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima realizira na regionalnoj razini.

Regionalni razvoj u našoj zemlji je kao proces iniciran uz potporu Delegacije Europske unije u BiH s ciljem da se izgrade i osposobe kapaciteti koji će moći provoditi razvojne mjere i politike na regionalnoj razini.

Jedna od zadaća i izazova vlasti na lokalnoj i županijskoj razini je da kao pokretač tog procesa doprinese bržem stvaranju kvalitetne infrastrukture koja će svojim djelovanjem doprijeti razvoju svog područja.

Ključnu ulogu, uz lokalne vlasti čine regionalne/županijske Razvojne agencije jer sudjelovanjem u procesu planiranja te kreiranja i implementiranja razvojnih projekata izravno utječu na razvoj konkurentnosti regije.

2. Osnovni cilj Razvojne agencije

Osnovni cilj razvojne agencije je sveukupni razvoj županije.

Svrha je poticanje razvoja regije u skladu sa postojećim planovima i strategijama kao i donošenje novih koji će doprinijeti ostvarenju njenih ciljeva.

Agencije svoje ciljeve ostvaruju neovisno o obliku organizacije i načinu osnivanja.

3. Uloga i zadaci razvojne agencije

Osnovne uloge razvojne agencije su:

- Planiranje i razvoj županije
- Razvoj malih i srednjih poduzeća
- Razvoj ljudskih kapaciteta
- Razvoj infrastrukture
- Razvoj poljoprivrede i ruralni razvoj
- Razvoj turizma i okoliša
- Razvoj energetskeg sustava

Dodatni zadaci razvojne agencije proizlaze i iz:

- Priprema studija i razvojnih strategija
- Praćenja provedbe Strategije
- Strateških i akcijskih planova
- Prepoznavanja novih razvojnih mogućnosti
- Informiranja o mogućnostima financiranja projekata
- Pripreme i provedbe projektnih prijedloga financiranih iz EU fondova i drugih izvora
- Promocije županije i privlačenje investicija
- Razvoj klastera i poslovnog umrežavanja
- Regionalnog povezivanja
- Izdavaštva
- I drugih srodnih aktivnosti.

4. Formalno – pravni oblici registracije

Budući da razvojne agencije nemaju strogo definiran oblik osnivanja, na županijskim vlastima je da iznađu optimalno rješenje s obzirom na potrebe i osnovnu zadaću buduće Razvojne agencije. Za osnivanje razvojne agencije naše županije postoje dva adekvatna oblika:

1. Razvojna agencija osnovana kao Javna Ustanova ili
2. Tijelo uprave to jest Stručna služba.

1. **Javna ustanova** se osniva **Zakonom** o Javnoj ustanovi a javnoj ustanovi se mogu povjeriti javna ovlaštenja iz djelokruga organa državne uprave. Što se tiče organizacijske strukture, JU mora imati organ upravljanja - Upravni Odbor (minimalno 3 člana a imenuje ih Vlada) koji raspisuje natječaj za direktora i djelatnike. Skupštinu JU predstavlja osnivač to jest u našem slučaju Vlada HBŽ. Prvi korak za osnivanje je Akt o osnivanju Ustanove (naziv osnivača, naziv i sjedište ustanove, djelatnost, sredstva, financiranje, prava i obveze osnivača i ustanove, osobu koja će zastupati JU dok se ne imenuju organi rukovođenja, rok za donošenje pravilnika, i druga pitanja). JU mora imati i organe rukovođenja (direktor) i organ kontrole (Nadzorni odbor). Direktora imenuje Upravni odbor nakon natječaja objavljenog u javnim glasilima. Nadzorni odbor ima tri ili pet članova a imenuje ih osnivač-Vlada. Nakon toga slijedi upis u sudski i posebni registar ustanova.

2. Tijelo uprave to jest **Stručna služba** (može se osnovati -posebna ili –upravna to jest organizacija unutar postojećeg tijela uprave), osniva se Uredbom Vlade te ako je NOVA – posebna osniva se Izmjenama i dopunama Zakona o županijskoj upravi, ide odmah u formi Prijedloga.

Neovisno o izabranom modelu osnivanja Razvojne agencije bitno je napomenuti da će usvajanjem Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH biti obveza osnivanja, između ostalog i tijela odgovornog za razvojno planiranje i upravljanje razvojem, o čemu ćemo se kratko osvrnuti i u zadnjem poglavlju ove Informacije.

5. Financiranje

Imajući u vidu da nismo strogo definirali oblik organizacije buduće Razvojne agencije, potrebno je naglasiti da oba navedena modela i Javna ustanova i Služba za razvoj u početnoj fazi bi trebale biti smještene u zgradi Vlade HBŽ, okvirni troškovi financiranja bili bi 96.000,00 KM za prvu godinu za dva djelatnika. Razlika je što bi za Javnu ustanovu trebali financirati i Nadzorni Odbor u minimalnom godišnjem iznosu od 12.600,00 KM (4 člana po 200 KM mjesečno i predsjednik 250 KM).

Pretpostavka je da u JU /Službi budu zaposlene dvije osobe sa godišnjom bruto plaćom 30.000,00 KM po osobi. Planirano je također i 12.000, 00 KM godišnje za administrativne troškove. S obzirom na ulogu JU/Službe u promidžbi ne samo županije nego i konkretnih aktivnosti i projekata i privlačenje investicija kao i stručna usavršavanja planirani su dodatni troškovi od 24.000,00 KM godišnje.

Troškovi financiranja za oba modela za prvu godinu poslovanja prikazani su u tabeli 1:

Tabela 1: Prikaz troškova za osnivanje RA

Opis troškova:	Javna Ustanova	Stručna služba
Bruto plaće uposlenih (2 osobe)	60.000,00	60.000,00
Administrativni troškovi	12.000,000	12.000,00

Troškovi dodatnih usluga	24.000,00	24.000,00
Troškovi Nadzornog Odbora	12.600,00	-
UKUPNO:	108.600,00	96.000,00

6. Unutarnja organizacija

S obzirom na vrstu, stupanj složenosti i odgovornosti, srodnost i međusobnu povezanost, obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti razvojnih agencija vrši se u tri temeljna Sektora:

1. Sektor za planiranje razvoja i upravljanje razvojem

Prema prijedlogu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, opći djelokrug poslova u upravljanju razvojem treba obuhvatiti:

- Koordinacija izrade razvojne strategije i drugih strateških dokumenata za razvoj županije,
- Programiranje na osnovu sektorskih strategija u kantonima i usklađivanje sa godišnjim programima rada županijskih ministarstava,
- Sudjelovanje u izradi strategija nižih i viših nivoa vlasti,
- Koordinacija sudjelovanja jedinica lokalne samouprave u procesima izrade sektorskih strategija županije,
- Definiranje poticajnih mehanizama za financiranje razvojnih prioriteta,
- Osiguravanje usklađenosti proračunskog planiranja i programa javnih investicija s razvojnim prioritetima definiranim u strateškim dokumentima,
- Koordinacija razrade i implementacije projekata definiranih Strategijom s nadležnim ministarstvima i jedinicama lokalne samouprave koji doprinose ostvarivanju razvojnih prioriteta,
- Provođenje praćenja, evaluacije i izvještavanja o realizaciji razvojne strategije i sektorskih strategija županije prema utvrđenim razvojnim indikatorima,
- Vođenje javno dostupne baze podataka za praćenje realizacije strategija u županiji,
- Osiguravanje sudjelovanja javnosti u procesima planiranja, programiranja i implementacije, praćenja, evaluacije i izvještavanja o realizaciji sektorskih strategija u županiji.

Godišnji ciklus upravljanja razvojem obuhvata sljedeće korake:

- i) izrada proračuna i programa javnih investicija na osnovu usvojene integrirane strategije razvoja, odnosno sektorskih strateških dokumenata i njihovog trogodišnjeg akcijskog plana;
- ii) izrada plana rada županijskih institucija (na osnovu trogodišnjeg akcijskog plana iz usvojenih strategija razvoja), a koji istovremeno sadrži redovne i druge aktivnosti iz nadležnosti institucija. Ovi planovi zajedno predstavljaju osnovu za izradu godišnjeg programa rada Vlade;
- iii) realizacija mjera/programa sadržanih u okviru godišnjeg plana, u partnerstvu sa jedinicama lokalne samouprave, višim nivoima vlasti i socio-ekonomskim akterima (uključujući na primjer postupke javnih nabavki, grant sheme, realizaciju aktivnosti, i slično);
- iv) redovno praćenje realizacije mjera, evaluacija i godišnje izvještavanje.

2. Sektor za međunarodne projekte i europske integracije

U sektor za međunarodne projekte i europske integracije spadaju :

- Poslovi iz oblasti planiranja i upravljanja razvitkom u procesu europskih integracija
- Uključivanje u izradu operativnih programa, na osnovu kojih BiH postaje korisnica pristupnih fondova Europske Unije
- Uspostavljanje mreže kontakata sa ministarstvima, općinama i organizacijama na nivou županije, entiteta i države BiH
- Uspostavljanje međunarodne mreže kontakata i suradnja sa međunarodnim organizacijama
- Praćenje i objava poziva za dodjelu bespovratnih sredstava domaćih i EU donatora i javnih poziva
- Iniciranje novih međuregionalnih razvojnih projekata i implementacija odobrenih projekata,
- Priprema projektne dokumentacije za potencijalne donatore
- Koordinacija, praćenje i nadzor nad realizacijom aktivnosti iz odobrenih međuregionalnih projekata
- Koordinacija jačanja institucionalnih kapaciteta u svim ministarstvima Hercegbosanske županije
- Jačanje uloge civilnog društva u procesima europskih integracija i u međunarodnim projektima
- Uspostavljanje kontakata sa drugim razvojnim agencijama U BiH i okruženju s ciljem razmjene iskustava i zajedničkog nastupa u prekograničnim projektima

3. Sektor za mala i srednja poduzeća

Poslovi u sektoru za mala i srednja poduzeća obuhvaćaju:

- Uspostavljanje partnerskih odnosa sa privatnim sektorom u županiji i okruženju, kao i sa komorama s ciljem razvoja gospodarstva
- Priprema i distribucija općih informacija o poslovnom okruženju
- Promotivne aktivnosti za MSP
- Baza podataka gospodarskih subjekata i drugih resursa
- Identifikacija regija kao potencijalnih partnera za MSP
- Razvoj projekata za poticanje razvoja gospodarstva
- Kontakti i savjetovanje poduzetnika o mogućnostima javljanja na javne pozive za dodjelu bespovratnih sredstava

Ako bi bila Javna ustanova bilo bi potrebno imati i:

4. Sektor za administrativne, pravne i računovodstvene poslove, u koji spadaju:

- Upravni i drugi stručni poslovi,
- Uredsko poslovanje
- Usmeno prevođenje i prevođenje tekstova sa engleskog i na engleski jezik
- Podnošenje izvješća o radu
- Računovodstveni poslovi

Potrebno je naglasiti da bez suradnje sa ministarstvima, upravama, agencijama, službama i uredima u županijskoj javnoj upravi, razvojna agencija ne može izvršavati navedene poslove. Također je potrebna i suradnja sa federalnim i državnim organima uprave ali i sa svim općinama Hercegbosanske županije.

7. Potreba osnivanja Stručne službe za razvoj i europske integracije

Funkcionalan i efikasan sustav strateškog planiranja u javnoj administraciji ima:

- (i) normiran okvir koji jasno definira:
 - ii) usuglašenu standardiziranu metodologiju izrade strateških planova za sve razine administrativne uprave koja definira terminologiju, principe, procese korake, elemente i strukturu planova i alate za izradu planova;
 - (iii) razvijen mehanizam povezivanja razvojnog planiranja i planiranja i izrade proračuna;
 - (iv) razvijen mehanizam povezivanja prioriteta razvojnog planiranja i planiranja javnih investicija;
 - (v) razvijen mehanizam povezivanja strateških planova koji osigurava horizontalno i vertikalno integriranje istih;
 - (vi) institucije sa odgovarajućim organizacijskim, ljudskim i finansijskim kapacitetima za upravljanje razvojnim procesima na svim administrativnim razinama.

Imajući u vidu težnju i proces pridruživanja BiH Europskoj uniji(EU) funkcionalni sustav strateškog planiranja moraju uzeti u obzir zahtjeve i obveze koje sustav strateškog planiranja ima prema EU.

Funkcionalnom sustavu strateškog planiranja horizontalna i vertikalna integracija strateških dokumenata omogućava ostvarivanje sinergijskih efekata pri ostvarivanju definiranih ciljeva i mjera tijekom implementacije strategija.

U funkcionalnom sustavu povezanost strateških planova se ostvaruje preko indikatora mjerenja implementacije strategija. Mjerenje istih indikatora pri implementaciji strategija i planova omogućava praćenje utjecaja ostvarenja politika i ciljeva od vrha prema dolje. Obveza praćenja indikatora je povezana sa obvezama izvještavanja o napretku implementacije strategije. Istovjetnost metodologija, procesa i koraka korištenih pri izradi strategija rezultiraju približno istom kvalitetom dokumenata. Usklađenost terminologije i strukture korištene pri izradi strateških dokumenata omogućavaju usporedivost i usklađivanje strateških dokumenata.

Zbog složenosti funkcije planiranja i upravljanja razvojem, mišljenja smo da nadležnosti, zadaci i buduće aktivnosti u funkciji planiranja i upravljanja razvojem u HBŽ trebaju biti organizirane prvenstveno kroz tijelo uprave **točnije Stručnu službu za razvoj i europske integracije ali i kroz operativno tijelo kao što je Razvojna agencija HBŽ.**

Podjelom na

- a) Stručnu službu kao tijelo uprave koje će osigurati usklađivanje legislative i mehanizma koordinacije sa nižim i višim razinama vlasti i

- b) JU RA HBŽ - operativno tijelo koje će biti samostalno i čija će osnovna funkcija biti namicanje sredstava i implementacija kros-sektorskih razvojnih projekata svih ministarstava i uprava

mogu se pokriti sve funkcije koje razvoj kao jako složena komponenta ima.

Kordinirajuća uloga Služe za razvoj i europske integracije u stvaranju uvjeta za implementaciju, praćenje i izvještavanje o napretku razvojne Strategije HBŽ i procesu pridruživanja i europskih integracija u BiH. Služba bi trebala pokriti ova dva vrlo važna sektora (strateško planiranje i euro integracije) koja stvaraju uvjete za razvoj županije stoga je treba organizirati kao posebnu službu čiji bi Tajnik/ Direktor/Predstojnik trebao sudjelovati i na sjednicama Vlade kao i u svim pretprijetnim pregovorima sa EU, naravno u područjima koja su u nadležnosti županija. Pozicija Službe u županijskoj javnoj upravi u razini sa ministarstvima i drugim Upravama daje razvoju na važnosti i ima stalnu komunikaciju sa drugim službama.

Razvojna agencija bi također imala važnu ulogu u funkciji razvoja županije i to kao samostalno tijelo (u slučaju postojanja Uprave osnovano najvjerojatnije kao Javna uprava) čijim će internim aktima biti precizirana uloga u implementaciji Strategije, programu javnih investicija kao i u prijavi projekata svih ministarstava i službi u županiji ali i svih zainteresiranih Udruga i Zadruga, i MSP na različite pozive.

Pravilnicima o osnivanju/unutarnjem ustrojstvu bit će potrebno precizno definirati uloge i funkcije ove dvije komponente koje će morati koherentno uskladiti te funkcije postaviti tako da se nadopunjuju (umjesto ponavljanja).

8. Zaključak

Budući da će nakon usvajanja integralne Strategije razvoja Hercegbosanske županije biti potrebno imenovati tijelo koje će pratiti ne samo gospodarski nego ukupni razvoj županije po mjerama i ciljevima zadanim u Strategiji kao i procese financiranja pojedinih projekata/programa, nužno je što prije uspostaviti mehanizam kojim će se pratiti izvršenje i nadzor implementacije Strategije. U ovom procesu, Razvojna agencija bi mogla imati ulogu jednog od glavnih kros-sektorskih nositelja zajedno sa svim Ministarstvima i Upravama u županiji.

Također je potrebno naglasiti da će usvajanjem Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, biti potrebno uspostaviti mehanizam koji će biti operativna jedinica za upravljanje razvojem, a sve više razvojnih agencija preuzimaju i ovu ulogu.

Shodno gore navedenom, i razvojnim potrebama naše županije, Vlada Hercegbosanske županije treba inicirati uspostavu Razvojne agencije koje će preuzimajući ulogu razvoja županije inicirati i pokrenuti procese koji će dovesti do bržeg ekonomskog i društvenog rasta i razvoja.